

Tjänsteutlåtande

Socialförvaltningen

Till Socialnämnden

Yvonne Aili

Datum 2020-03-25

Dnr SN 2019/0078

Överenskommelse mellan kommunerna i Stockholms län om ärendeansvar för personer i hemlöshet

Sammanfattning

Storsthlmns styrelse beslutade på sammanträdet den 5 mars 2020 att rekommendera kommunerna i länet att anta överenskommelse mellan kommunerna i Stockholms län om ärendeansvar för personer i hemlöshet.

Beslutsförslag

Socialnämnden beslut

1. Anta överenskommelsen mellan kommunerna i Stockholms län om ärendeansvar för personer i hemlöshet
2. Överenskommelsen gäller från och med 2020-09-01
3. Överenskommelse från 2014 upphör från och med 20-09-01

Bakgrund

Sedan 2006 har kommunerna i Stockholms län gemensam överenskommelse för ärendehantering avseende personer i hemlöshet. För personer i hemlöshet, som inte är stadigvarande bosatt någonstans, kan det ibland uppstå skilda meningar mellan kommunerna kring var personen ska söka stöd. Överenskommelsen syftar till att ge praktisk vägledning för att underlätta för kommunerna att nå samsyn i dessa ärenden. Utifrån framkomna behov av revidering har nu ett förslag till reviderad överenskommelse tagits fram. Grundprinciperna från nuvarande överenskommelse finns kvar i det nya förslaget. Den reviderade överenskommelsen innebär ett antal tydliggöranden för att öka förutsättningarna för samsyn mellan kommunerna.

Det är den kommun som en person bor och vistas i som är ansvarig för att ge stöd till personen enligt Socialtjänstlagen (SoL). När det gäller personer i hemlöshet, som inte är stadigvarande bosatt någonstans, kan det ibland uppstå svårigheter kring var personen ska söka stöd, och skilda meningar kan uppstå mellan kommunerna. Det kan leda till att personer ”faller mellan stolarna” eller inte får rätt stöd i tid. För att underlätta för kommunerna att uppnå samsyn har kommunerna i Stockholms län sedan 2006 en gemensam överenskommelse för ärendehantering avseende hemlösa. Överenskommelsen reviderades senast 2014.

Behov av revidering

År 2018 gjordes en översyn av överenskommelsen. Det innebar en genomgång av

Tjänsteutlåtand

avvikelser, intervjuer med kommunala företrädare samt en juridisk granskning. I översynen framkom det behov av att revidera överenskommelsen. Behoven handlade om att förtydliga vissa delar för att minska risken för olika tolkningar samt att göra anpassningar till förändrad utsatthet på bostadsmarknaden. En arbetsgrupp, med representation från fem kommuner i länet, har tagit fram ett förslag till reviderad överenskommelse. Genom en tjänstemannaremiss har samtliga kommuner haft möjlighet att ge synpunkter på förslaget. Remissvar kom in från 25 kommuner, varav Österåkers kommun var en av dem som lämnat remissvar. En slutgiltig bearbetning av förslaget har sedan genomförts och justeringar har gjorts utifrån inkomna synpunkter.

Kommunerna ombeds meddela sina ställningstaganden genom att sända in protokollsutdrag eller annan beslutshandling till Storsthlm senast den 30 juni 2020. Beslut om antagande av överenskommelse är att likställas med undertecknande. Överenskommelsen börjar gälla 1 september 2020. Den nuvarande överenskommelsen slutar i samband med det att gälla.

Förvaltningens slutsatser

Förvaltningen bedömer att den nya förslaget om överenskommelsen ökar förutsättningarna för samsyn mellan kommunerna. Förslaget innebär tydliga definitioner och förtydliganden som underlättar ärendehandläggningen i kommunen. Exempel på detta är tillägget kring vistelsekommunens ansvar enligt lag, och kring när och hur en utredning av kommundeltillhörighet ska göras. Förslaget innebär även att kommuner ska ha dialog när respektive riktlinjer skiljer sig åt. Överenskommelsen bedöms vara en praktisk vägledning som underlätta för kommunerna i länet att komma överens och minska risken för att individer ”faller mellan stolarna”.

Bilagor

1. Storsthlm KSL/12/0170-103 ”Överenskommelse mellan kommunerna i Stockholms län om ärendansvar för personer i hemlöshet”
2. SN 2019-0078, ”Tjänstemannaremissvar avseende överenskommelse mellan kommunerna i Stockholms län om ärendansvar för personer i hemlöshet”, 2019-12-19

Susanna Kisel
Socialdirektör

Åsa Lundgren
Enhetschef staben

Expedieras

Kommunstyrelsen
Storsthlm

Digitala Signaturer

Signerad med: Anställda
Signerad av: Susanna Kiesel, Socialdirektör
Datum: 2020-06-12 16:55 +02:00

Signerad med: Anställda
Signerad av: Åsa Lundgren, Enhetschef
Datum: 2020-06-14 22:10 +02:00

Tjänstemannaremissvar avseende överenskommelse mellan kommunerna i Stockholms län om ärendeansvar för personer i hemlöshet

Österåkers socialförvaltning har tagit del av Storsthlms förslag till reviderad överenskommelse mellan kommunerna i Stockholms län. Här nedan lämnas Österåkers socialförvaltning sitt tjänstemannasvar.

Synpunkter

Förslaget innehåller förtydliganden som troligen minskar risken för olika tolkningar. Förslaget har ett brukarperspektiv och anpassningar till den utsatthet som hemlöshet leder till. Några definitioner bör kunna förbättras ytterligare.

Vad är vistelsekommunen?

Önskvärt är att detta förtydligas ytterligare för att undvika att socialtjänsten hänvisar till annan kommun som inte bekräftat att de tar emot den enskilde.

Förslag: Det är den kommun där enskilde allra först framför sitt behov eller ansöker om stöd och hjälp som ska svara på ansökan, tillsdessa att annan kommun bekräftat att det tar emot den enskilde.

Från vilken tidpunkt räknas "de tre senaste månaderna"?

Skrivningen "avseendemånad för senaste beslut" uppfattas som svår med risk för olika tolkningar. Ordet "endast" förringar insatsen ekonomiskt bistånd och kan uteslutas utan att det påverkar innehållet.

Förslag: När insatsen ekonomiskt bistånd har avslutats, räknas tidpunkt från den första dagen som inte omfattas av det senaste beviljade biståndet. Exempel: den enskilde har beviljat bistånd till uppehälle t o m den 15 juni, de tre månaderna räknas från och med den 16 juni.

Följande definition saknas i förslaget och bör läggas till "**När folkbokföringen är på en vårdinrättning där den enskilde fått vård eller bott på initiativ av kommun**".

Förslag: Det är den kommun som beviljat biståndet som ska ha samma ansvar som en folkbokföringskommun.

Ibland kan annan lagstiftning eller föreskrifter påverka den tid som finns för samverkan. Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård,(LUS), är ett exempel på detta. Mot bakgrund till detta föreslås att

skrivningen, "alltid muntlig", på sidan ett under rubriken "Ansvarsfördelning mellan Stockholms läns kommuner tas bort. Meningen blir då "...ska dialog föras mellan kommunerna med personens behov i fokus." Detta innebär att dialog ska föras men parterna väljer hur det ska gå till.

I texten under rubriken "utredning av kommuntillhörighet" framgår det att en utredning ska göras och vad som ska ingå för att utreda kommuntillhörigheten. Ett tillägg önskas för att tydliggöra hur en sådan utredning inleds. Vi ser två möjligheter:

- Utredning av kommuntillhörighet inleds med stöd av...(här görs en hänvisas till gällande lagstiftning).
- Utredning av kommuntillhörighet ingår i den utredning som inleds med anledning av att sökande ansökt om någon form av bistånd. Detta innebär att en separat utredning angående kommuntillhörigheten inte öppnas.

Åkersberga 2019-12-

Marie Bildhjerd
enhetschef

Sanna Kjellin Anderson
enhetschef

Daphne Wahlund

Överenskommelse mellan kommunerna i Stockholms län om ärendansvar för hemlösa, rekommendation

Rekommendation

Storsthlm styrelse beslutade på sammanträdet den 5 mars 2020 att rekommendera kommunerna i länet att anta överenskommelse mellan kommunerna i Stockholms län om ärendansvar för personer i hemlöshet.

Sammanfattning

Sedan 2006 har kommunerna i Stockholms län gemensamma bestämmelser för ärendehantering avseende personer i hemlöshet. För personer i hemlöshet, som inte är stadigvarande bosatt någonstans, kan det ibland uppstå skilda meningar mellan kommunerna kring var personen ska söka stöd. Överenskommelsen syftar till att ge praktisk vägledning för att underlätta för kommunerna att nå samsyn i dessa ärenden.

Utifrån framkomna behov av revidering har nu ett förslag till reviderad överenskommelse tagits fram. Grundprinciperna från nuvarande överenskommelse finns kvar i det nya förslaget. Den reviderade överenskommelsen innebär ett antal tydliggöranden för att öka förutsättningarna för samsyn mellan kommunerna.

Rekommendationen adresseras till kommunstyrelserna enligt den rutin som gäller vid beslut i Storsthlm styrelse. Kommunerna fattar beslut enligt gällande delegationsordning. Kommunerna ombeds meddela sina ställningstaganden genom att sända in protokollsutdrag eller annan beslutshandling till Storsthlm senast 30 juni.

Beskrivning av ärendet

Gemensamma riktlinjer sedan 2006 i Stockholms län

Det är den kommun som en person bor och vistas i som är ansvarig för att ge stöd till personen enligt Socialtjänstlagen (SoL). När det gäller personer i hemlöshet, som inte är stadigvarande bosatt någonstans, kan det ibland uppstå svårigheter kring var personen ska söka stöd, och skilda meningar kan uppstå mellan kommunerna. Det kan leda till att personer hamnar i kläm eller inte får rätt stöd i tid. För att underlätta för kommunerna att uppnå samsyn och sätta personens behov i fokus har kommunerna i Stockholms län sedan 2006 gemensamma riktlinjer för ärendehantering avseende hemlösa. Riktlinjerna reviderades 2014 och en överenskommelse togs då fram.

Överenskommelsen är en praktisk vägledning och upplevs underlätta för kommunerna i länet att komma överens och minska risken för att individer "faller mellan stolarna".

Behov av revidering framkom 2018

År 2018 gjordes en översyn av överenskommelsen. Det innebar en genomgång av avvikelser, intervjuer med kommunala företrädare samt en juridisk granskning. I översynen framkom det behov av att revidera överenskommelsen. Behoven handlade om att förtydliga vissa delar för att minska risken för olika tolkningar samt att göra Anpassningar till förändrad utsatthet på bostadsmarknaden. En arbetsgrupp, med representation från fem kommuner i länet, har tagit fram ett förslag till reviderad överenskommelse. Genom en tjänstemannaremiss har samtliga kommuner haft möjlighet att ge synpunkter på förslaget. Remissvar kom in från 25 kommuner. En slutgiltig bearbetning av förslaget har sedan genomförts och justeringar har gjorts utifrån inkomna synpunkter.

Den nya överenskommelsen innebär tydliggöranden

De grundläggande bestämmelserna i överenskommelsen kvarstår i den reviderade versionen. Förändringarna består bland annat av tydligare definitioner och förtydliganden av behovet av dialog när kommunernas riktlinjer skiljer sig åt. Tillägg har även gjorts kring vistelsekommunens ansvar enligt lag, och kring när och hur en utredning av kommundillhörighet ska göras.

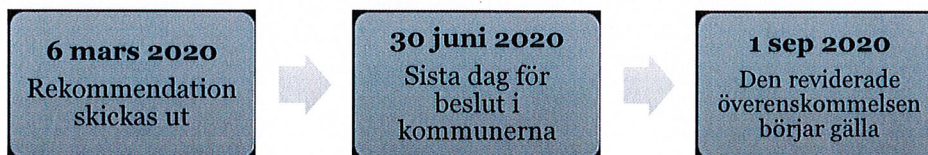
Bedömningarna från tjänstemannaorganisationen i kommunerna är att den nya överenskommelsen ökar förutsättningarna för samsyn mellan kommunerna. Flera kommuner påtalar att det är särskilt positivt att Storsthlm ska erbjuda ett regelbundet forum för kommunala representanter att dela erfarenheter och diskutera samverkan kring personer i hemlöshet. Flera kommuner uttrycker även att det vore önskvärt om kommunerna enades i än fler aspekter än förslaget till överenskommelse i nuläget gör, exempelvis gällande riktlinjer för skälig boendekostnad.

Ärendegång

Rekommendationen adresseras till kommunstyrelserna enligt den rutin som gäller vid beslut i Storsthlm styrelse. Kommunerna fattar beslut enligt gällande delegationsordning.

Kommunerna ombeds meddela sina ställningstaganden genom att sända in protokollsutdrag eller annan beslutshandling till Storsthlm. Beslut om antagande av överenskommelse är att likställas med **undertecknande**.

Överenskommelsen börjar gälla 1 september 2020. Den nuvarande överenskommelsen slutar i samband med det att gälla.

Svarsperiod

Storsthlm önskar få kommunernas ställningstaganden senast den 30 juni 2020 med e-post till registrator@storsthlm.se

STORSTHLM

Med vänlig hälsning

Mats Gerdau

Förbundsordförande, Storsthlm

Madeleine Sjöstrand

Förbundsdirektör, Storsthlm

Bilaga

- Överenskommelse mellan kommunerna i Stockholms län om ärendansvar för personer i hemlöshet

Överenskommelse mellan kommunerna i Stockholms län om ärendeansvar för personer i hemlöshet

Överenskommelsens parter

Parter är de kommuner i Stockholms län som undertecknat denna överenskommelse.

Bakgrund

Det är den kommun som en person bor och vistas i som är ansvarig för att ge stöd till personen enligt Socialtjänstlagen (SoL). När det gäller en person i hemlöshet, som inte är stadigvarande bosatt någonstans, kan det ibland uppstå svårigheter kring var personen ska söka stöd. I Stockholms län finns det många personer och familjer som saknar stadigvarande boende och flyttar mellan kommunerna i länet. Detta gör att det ibland uppstår skilda meningar mellan kommunerna kring vilken kommun som har ansvar för stöd till personen. Det kan leda till att personer hamnar i kläm eller inte får rätt stöd i tid. För att underlätta för kommunerna att komma överens och sätta personens behov i fokus finns denna överenskommelse som en praktisk vägledning.

Syfte

- Att sätta personens behov i fokus och förhindra att hen riskerar att inte få rätt stöd och hjälp från socialtjänsten på grund av att kommuner är oense om ansvarsfördelningen.
- Att underlätta samverkan och dialog mellan länets kommuner gällande personer som flyttar mellan kommunerna.
- Att minimera riskerna för tvister mellan kommunerna.

Målgrupp

Personer som saknar ett stadigvarande boende eller flyttar från en kommun till en annan kommun i Stockholms län, och söker stöd hos socialtjänsten.¹

Ansvarsfördelning mellan Stockholms läns kommuner

Det viktigaste för att personer inte ska hamna i kläm mellan olika kommuner är att kommunerna har en dialog mellan sig. Vid oklarheter kring ansvarsfördelning och tolkning av denna överenskommelse ska alltid muntlig dialog föras mellan kommunerna med personens behov i fokus. Kommuner ska vid behov också hjälpa personen att komma i kontakt med ansvarig kommun.

I denna överenskommelse regleras hur kommunerna i länet ska avgöra vilken kommun som är ansvarig för att ge stöd, när personen saknar ett stadigvarande boende eller har ett nytt stadigvarande boende i ny kommun.

---

¹ Personer över 18 år

Definitioner

Vad är vistelsekommun?

Det är den kommun där den enskilde befinner sig när hen ansöker om eller när det på annat sätt framkommer att personen behöver stöd och hjälp från kommunen. Var behovet ursprungligen har uppstått saknar betydelse.

Vad är ett stadigvarande boende?

Enligt denna överenskommelse avses ett boende på minst tre månader. Bostadskontrakt ska finnas i form av förstahands-, andrahands- eller inneboendekontrakt.²

Vad är att vara aktuell hos socialtjänsten?

Enligt denna överenskommelse innebär det att ha en öppen utredning eller en pågående insats hos socialtjänsten. Kontakt med socialjour, utredning om kommuntillhörighet eller akut stöd från vistelsekommun innan bosättningskommun är fastställd räknas *inte* som aktuell hos socialtjänsten.

Från vilken tidpunkt räknas ”de tre senaste månaderna?”

Det räknas från det datum då personens ärende har avslutats. Har personen endast ekonomiskt bistånd räknas däremot sista dagen som det senaste beslutet avser.³

När en person utan ett stadigvarande boende söker stöd

Om en person är eller har varit aktuell hos socialtjänsten någon gång de tre senaste månaderna, är det den kommunen som är ansvarig för att utreda och besluta om stöd. Personen ska fortsätta söka stöd hos den kommunen tills personen har fått ett stadigvarande boende i en annan kommun.

Om personen inte har varit aktuell hos socialtjänsten de senaste tre månaderna är vistelsekommunen ansvarig för att göra en utredning av kommuntillhörighet.

Utredning av kommuntillhörighet

Om en person utan ett stadigvarande boende inte har varit aktuell hos socialtjänsten de senaste tre månaderna ska vistelsekommunen skyndsamt göra en utredning av kommuntillhörighet. Det innebär att klarlägga vilken kommun som personen har starkast anknytning till. Den kommun som personen har starkast anknytning till räknas som bosättningskommun och är därmed ansvarig för det stöd och den hjälp som personen behöver (2 a Kap 3§ SoL). Utredningen ska göras i samförstånd med personen och eventuell annan kommun. Kommuntillhörigheten avgörs inte av var personen är folkbokförd.

I utredningen ska ingå:

- var personen har bott och vistats den senaste tiden
- personens sociala nätverk och eventuella barns boendesituation
- personens egen uppfattning om till vilken kommun hen har sin starkaste anknytning.

Vistelsekommunen ansvarar alltid för stöd och hjälp till personen tills det är klarlagt vilken kommun som är bosättningskommun och bosättningskommunen har bekräftat att den tar över ansvaret. Vistelsekommunen kan således inte avsäga sig sitt ansvar för personen genom att hänvisa till annan kommun (Prop 2010/11:49, sid 35).

---

² Utgår från Socialstyrelsens definition av hemlöshet

³ Exempel: Det senaste beslutet är att personen har beviljats bistånd som avser perioden 1 maj till 31 maj, då räknas tidpunkten från 1 juni.

Folkbokföringskommunens ansvar

För personer som saknar stadigvarande boende och vistas på kriminalvårdsanstalt eller sjukhus är folkbokföringskommunen enligt lag ansvarig för stöd och hjälp (2a kap 5§ SoL). Om personen är eller har varit aktuell på socialtjänsten i en annan kommun de senaste tre månaderna, och den kommunen önskar fortsätta sin planering/sina insatser för personen, kan dock den kommunen få ta över ansvaret från folkbokföringskommunen. Detta förutsätter att den insatsgivande kommunen själv önskar få ta över ansvaret från folkbokföringskommunen. Syftet med detta är att upprätthålla kontinuitet i stödet för personen.

Detta gäller personer som:

1. är under kriminalvård i anstalt
2. är under vård på sjukhus eller annan sjukvårdsinrättning på initiativ av annan än kommun
3. som aktualiseras inför avslutning av vård enligt 1 eller 2.

När en person får ett nytt stadigvarande boende i ny kommun

Får en person som varit aktuell i socialtjänsten ett nytt stadigvarande boende i en ny kommun ska personen söka stöd hos den nya kommunen efter en månad. Under den första månaden ligger ansvaret för personens stöd kvar hos utflyttningskommunen. Det innebär att ansvaret kvarstår hos utflyttningskommunen om boendet avbryts innan första månaden är slut. Om personen har en pågående stödinsats utöver ekonomiskt bistånd ska överflytt av ärendet göras enligt 2a kap 10-12§§ SoL.

I de fall där utflyttningskommunen redan på förhand gör bedömningen att personen kan behöva vidare stöd i den nya kommunen ska den nya kommunen informeras om detta behov så att stöd tidigt kan planeras. Detta ska alltid ske med personens samtycke. Detta gäller normalt inte om personen endast har behov av ekonomiskt bistånd, då personen söker stöd månadsvis.

Om bedömning är att personen kommer att ha behov av ekonomiskt bistånd för att betala hyran i sin nya bostad, ska utflyttningskommunen göra en bedömning om den nya bostaden är stadigvarande och anpassad till hushållets förutsättningar. I bedömningen bör kontakt med inflyttningskommunen tas för dialog, förutsatt att samtycke finns. Utflyttningskommunen ska informera personen om att riktlinjerna för ekonomiskt bistånd kan se olika ut i olika kommuner och därför kan bedömningarna skilja sig åt. Inflyttningskommunen ska i sin bedömning av skälig boendekostnad ta särskild hänsyn till hur barnens situation påverkas och familjens övriga möjligheter att bryta en långvarig bostadslöshet.

Situationer där utflyttningskommunen har ett större ansvar.

- I de fall personen genom placering flyttar till försökslägenhet eller träningslägenhet i annan kommun behåller den placerande kommunen ansvaret för samtliga biståndsinsatser till dess att kontraktet övergår till den boende.
- Den kommun som beslutar om placering av vuxna enligt LVM och SoL behåller ansvaret för alla insatser tills vården är avslutad samt att placeringen och öppenvården, föranledd av placeringen, upphört. (För vård enligt LVM har placerande kommunen även ansvaret för eventuell eftervård och uppföljning enligt 30 § LVM).
- Enligt 11 kap 4§ SoL har den socialnämnd som påbörjat en utredning enligt 11 kap 1-2§ SoL och ärendet avser vård av personer med missbruk, skyldighet att slutföra en utredning och fatta beslut i ärendet. Den nya bosättningskommunen är skyldig att på begäran bistå i utredningen. Första stycket gäller inte om den nya bosättningskommunen samtycker till att ta över utredningen av ärendet.

Vad händer om kommunerna inte kommer överens?

Meningskiljaktigheter gällande ansvarsfördelning ska i första hand lösas av parterna själva med stöd av denna överenskommelse. Tvist på rättslig väg ska i största möjliga utsträckning undvikas.

I de fall tvist inte kan undvikas kan kommunen ansöka om överflyttning av ett ärende hos Inspektionen för vård och omsorg (IVO). För att kunna göra detta behöver den kommun som anser att handläggningen av ett ärende ska flyttas över, först ha skickat en skriftlig begäran till den andra kommunen enligt 2 a kap. 10 § SoL. Det är inte möjligt att ansöka om överflyttning till IVO när det gäller ärenden om ekonomiskt bistånd.

Giltighetstid, anslutning och uppsägning

Denna överenskommelse börjar gälla den 1 september 2020 och gäller till dess att överenskommelsen sägs upp eller omförhandlas. Kommunens beslut om antagande är att likställas med undertecknande av överenskommelsen. Protokollsutdrag skickas till Storsthlm.

För en kommun som ansluter sig till överenskommelsen efter 1 september 2020 gäller överenskommelsen från datum för beslut om antagande.

Uppsägningstiden är sex månader från att en formell uppsägning inkommit. Uppsägning av överenskommelsen görs skriftligt till Storsthlm som meddelar övriga kommuner. Om en kommun säger upp överenskommelsen fortsätter överenskommelsen att gälla för övriga kommuner.

Uppföljning

Erfarenheter från denna överenskommelse ska kontinuerligt följas upp av Storsthlm. Storsthlm ska erbjuda ett forum för kommunala representanter att dela erfarenheter och diskutera samverkan kring personer i hemlöshet 1-2 gånger per år.